

Żyromski, Stanisław

"Rocznik Statystyczny woj. olsztyńskiego 1964", Olsztyn 1965 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 3, 494-495

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i raczej przyzwyczajona do zaglądania do archiwum. Sprawa powyższa ma znaczenie istotne wobec narzekania na ograniczenia przydziału papieru i trudności przy wydawaniu monografii. W związku z tym pozwałam sobie do niej powrócić przy okazji omawiania pięknego wydawnictwa, ale budzącego wątpliwości odnośnie jego szerszej przydatności.

Tadeusz Cieślak

Rocznik statystyczny woj. olsztyńskiego 1964, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Olsztynie, Olsztyn 1965, ss. 373, 4 nlb.

Stosunkowo długo, tym razem, oczekiwano kolejnego wydania „Rocznika statystycznego 1964”, który zapoznaje czytelników z osiągnięciami woj. olsztyńskiego za 1964 r. „Rocznik” ten znalazł się na półkach księgarskich w III kwartale 1965 r., w nowej szacie graficznej według projektu Jana Gołaszewskiego.

Zawiera on informacje o rozwoju gospodarczym, o życiu społeczno-kulturalnym w 1963 r., a ważniejsze dane o rozwoju województwa opracowano na tle kraju. Jednocześnie koryguje informacje za 1962 rok, opublikowane w poprzednim tomie, oparte częściowo na materiałach prowizorycznych, bądź też wstępnych szacunkach. Zakres publikacji poważnie rozszerzono, a na specjalne podkreślenie zasługuje cenna inicjatywa zespołu redakcyjnego, który po raz pierwszy wprowadził do tego rodzaju publikacji tablice o rozwoju społeczno-gospodarczym województwa w rozbięciu na powiaty.

Część I „Rocznika” jest jak gdyby syntetycznym ujęciem zamieszczonych na 20 tablicach, ważniejszych danych o rozwoju województwa i jego powiatów. Każda tablica na wstępie informuje o powierzchni i podziale administracyjnym.

Kilka informacji o rozwoju ludności w latach 1959—1963 oraz syntetyczne dane o gospodarce obejmują przemysł i rzemiosło, budownictwo, efekty gospodarki rolnej i handel. Ponadto zawarte są materiały o rozwoju szkolnictwa, placówek kulturalnych i służby zdrowia.

Tego rodzaju konstrukcja „Rocznika” stanowić będzie duże ułatwienie w korzystaniu z niego nie tylko dla specjalistów, ale przede wszystkim dla przeciętnego czytelnika, o którym — wydaje się — pomyślał zespół redakcyjny.

„Rocznik” wykazuje, że liczba ludności w końcu 1963 r. przekroczyła 929 tys. osób, z czego 340 tys. (36,6%) zamieszkiwało w miastach. Nastąpił dalszy spadek przyrostu naturalnego (19,2 promille) oraz zgonu niemowląt, co było istotnym problemem w sytuacji demograficznej województwa w poprzednich latach. Produkcja globalna przemysłu społecznego w stosunku do 1960 r. wzrosła o ponad 20%, przy czym w grupie A (środki wytwarzania) wartość produkcji wynosiła 2356,5 mln zł, natomiast w grupie B (przedmioty spożycia) ponad 3,8 mld złotych. W omawianym roku przybyły 563 budynki mieszkalne, w wyniku czego na 1000 osób przyrostu naturalnego przybyło 421 nowych izb mieszkalnych. Z zagadnień gospodarki rolnej na podkreślenie zasługuje osiągnięcie po raz pierwszy od szeregu lat zbiorów czterech zbóż ponad 16 q z 1 ha, uzyskanie najwyższych plonów od 1959 r. buraka cukrowego (276 q z 1 ha) oraz wzrost pogłowia bydła. To ostatnie jest konsekwencją prowadzonej od kilku lat polityki rolnej na terenie województwa. Niepokojący wydaje się fakt, że pomimo wzrostu ludności o mniej więcej 18 tys. osób (w tym w miastach ca 8 tys. osób) liczba punktów sprzedaży detalicznej w handlu województwa w zasadzie nie uległa zmianie. Obawa jest tym

istotniejsza, że nie zawsze handel wykonuje swoje usługi tak, jakby pragnęli tego jego klienci, a taki stan rzeczy stwarza chyba jeszcze gorsze warunki zarówno z jednej jak i z drugiej strony lady sklepowej. Liczby zawarte w „Roczniku” wcale nie wskazują na realizację usługowej teorii handlu, jaka została wyeksponowana w polityce handlu wewnętrznego od szeregu lat.

Pomimo dalszego rozwoju szkolnictwa i zbudowania kilkunastu nowych szkół podstawowych, nie zmieniła się liczba uczniów w przeliczeniu na 1 izbę szkolną i nauczyciela. zarówno w miastach, jak i na wsi. Czy nie oznacza to, że potrzeby wyprzedzają działanie? Liczba osób uczęszczających do szkół była dość znaczna, zamyka się bowiem sumą około 200 tys. mieszkańców województwa, tzn. prawie co piąty mieszkaniec naszego województwa uczęszczał do szkoły podstawowej lub średniej.

Warto podkreślić, że nastąpiła nieznaczna poprawa w służbie zdrowia, podwyższył się bowiem wskaźnik przypadających lekarzy na 10 000 ludności natomiast obniżył się wskaźnik łóżek na 10 000 ludności.

Wydaje się słuszne wydzielenie osobnej części „Rocznika” na informacje w zakresie meteorologii, które w poprzednich wydaniach musieliśmy odszukiwać w rozdziale dotyczącym rolnictwa.

Dział II i III „Rocznika” informuje o ludności, jej strukturze, zmianach, jakie wystąpiły w ruchu naturalnym i migracyjnym ludności oraz podaje wiele interesujących liczb o zatrudnieniu i płacach. Z tego ostatniego działu dowiadujemy się, że więcej niż 25% mieszkańców województwa zatrudnionych było w gospodarce społecznej, przy czym zatrudnienie kobiet wzrosło o ponad 3 tysiące osób. Najwyższy odsetek zatrudnionych w gospodarce społecznej posiadał w miesiącu wrześniu 1963 r. zarobki w granicach 1501—2000 zł.

Kolejne działy „Rocznika” obejmują sprawy z zakresu inwestycji, przemysłu i rzemiosła, budownictwa, rolnictwa i leśnictwa oraz transportu i łączności. Są to działy produkcyjne w gospodarce województwa.

Problematyce usług poświęcono działy „Rocznika” dotyczące handlu wewnętrznego, gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz ochrony zdrowia. Kolejne działy: szkolnictwo oraz kultura i sztuka przynoszą również wiele ciekawych informacji. Dział XIV — o finansach — omawia gospodarkę województwa od strony wykonania budżetowego.

Wszystkie informacje są usystematyzowane, niektóre z nich dodatkowo przedstawione w formie 20 wykresów, które w przystępny sposób obrazują ich rozwój. Jako novum podano spis adresów terenowych jednostek statystycznych woj. olsztyńskiego według stanu na dzień 1 stycznia 1965 r.

Wydaje się, że ostatni „Rocznik statystyczny woj. olsztyńskiego” jest lepszy od poprzednich. Stanowi on jakby świadectwo dorobku Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Olsztynie, który powołano do życia w 1963 r. Przede wszystkim jednak jest bilansem dorobku gospodarczego i społeczno-kulturalnego woj. olsztyńskiego za minione 20-lecie. Bilans ten, jak wskazują informacje, jest bogaty zarówno jakościowo jak i ilościowo.

Stanisław Zyromski